

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اقتصاد

درس هشتم

رکود، بیکاری و فقر

تهیه و تنظیم کننده: مریم حقّی

اقتصاد رشد و پیشرفت

مقدمه :

اگر مجموعه فعالیت های اقتصادی را یک میدان بازی فرض کنیم. این بازی قوانین و اصول های مختلفی دارد که یادگیری و به کار بستن آن شرط موفقیت است. در فصل اول اصول و قوانین بازی در میدان اقتصاد و کسب و کار است. موفقیت در اقتصاد را می توانیم با مفاهیم رشد، پیشرفت اقتصادی و یا توزیع عادلانه ثروت، درک کنیم. و در عدم موفقیت با مفاهیمی همچون رکود بیکار و بی عدالتی. همانطور که برای موفقیت یا عدم موفقیت به شاخص هایی نیاز داریم، برای رشد، رکود و پیشرفت نیز به شاخص نیاز داریم.

موقعیت:

سراشیبی سقوط گاهی از آنچه تصور می شود تندوتیزتر است، برای آنهایی که نسبت به تولیدوکار، غیرت بیشتری داشتند، این موضوع بیشتر صدق میکرد. چرا که برخی از تولیدکنندگان عطای تولید را به لقایش بخشیدند و وارد فضای واردات یا واسطه گری در اقتصاد شدند.

گفت وگو در کلاس:

- 1- از شنیدن واژه بیکاری چه احساسی به شما دست می دهد؟
- 2- آیا می توان گفت که بین احساسی که از بیکاری دارید، با آنچه واقعا در حال روی دادن است تفاوت وجود دارد؟
- 3- به نظر شما چه ارتباطی بین رکود و بیکاری در یک کارگاه تولیدی، و رکود و بیکاری در کل کشور وجود دارد؟

رکود، بیکاری و فقر

نقشه راه:

در این درس درباره ی رکود و بیکاری صحبت می کنیم، و دلایل بیکاری و نرخ بیکاری را مشخص میکنیم .

1-درباره چیستی و علت های رکود

2-اندازه گیری میزان بیکاری

3-پیامد های بیکاری و مشکل فقر

طرح مسئله :

درباره اینکه افرادی در قدیم کارشان پنبه زنی ،درست کردن لحاف و تشک بوده است چیزی شنیده و دیده اید :امروزه خبری از این شغل نیست ،و به جای آن کلی کارگاه و کارخانه هایی با هزاران نفر نیروی کار تولید شده است.که به صورت صنعتی کالاهای خواب تولید می کنند.

گاهی اوقات از دست دادن شغل به دلایل تغییرات فناوری ،قاچاق و واردات بی رویه ،تحریم اقتصادی و...است که عده ای را بیکار میکند.

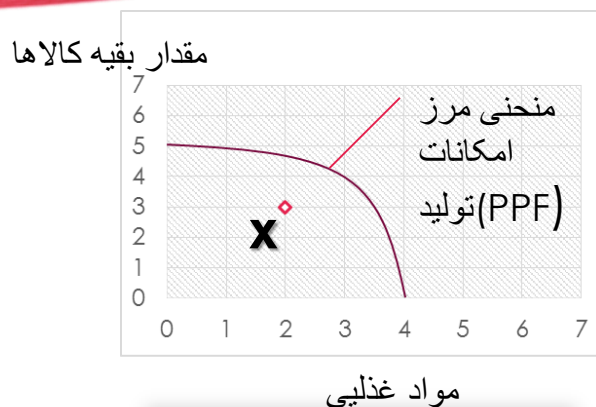
رکود، بیکاری و فقر

منابع غیر فعال و منحنی مرز امکانات تولید :

با کاهش یافتن تولید و پدید آمدن رکود، کارگران کمتری هم مورد نیاز قرار میگیرند. و سرمایه کمتری مورد استفاده قرار میگیرد. در این شرایط، اقتصاد دارای منابع بیکاری است. که این منابع میتواند برای تولید کالا و خدمات از آن استفاده کرد. وجود منابع بیکاری سبب می شود که کشور در زیر مرز امکانات تولید به جای قرار گرفتن بر روی آن وجود دارد. **مثل** بسته شدن کارخانه ها و بیکار شدن کارگرها.

اشتغال و بیکاری :

کسانی که در ازای کاری که انجام می دهند، دستمز یا حقوق می گیرند شاغل محسوب می شوند. ایند مشاغل ها می توانند تمام وقت یا پاره وقت باشند، همه کسانی که شغل ندارند بیکار نیستند بیکار کسی است که بالاتر از 15 سال سن دارد و در حال جست و جوی کار است. کسانی که دانش آموز، دانشجو، بازنشسته یا خانه دار هستند بیکار محسوب نمی شوند.

اشتغال و بیکاری

آمار جمعیت اشتغال و بیکاری در سال 98

کل جمعیت	83/000/000
پایین تر از 15 سال	21/418/000
15 سال و بالاتر	61/582/000
غیرفعال	33/937/000
فعال	27/645/000
شاغل	24/750/000
بیکار	2/894/000

نرخ بیکاری :

اساسی ترین شاخص ارزیابی وضعیت اشتغال کشور، **نرخ بیکاری** است. نرخ بیکاری از نسبت تعداد بیکاران به کل جمعیت فعال کشور، ضرب در صد بدست می آید.

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار 15 ساله و بیشتر}}{\text{جمعیت فعال 15 ساله و بیشتر}} \times 100$$

★ آنچه در سنجش تعداد بیکاران اتفاق می افتد، گاهی با احساس عمومی جامعه از بیکاری **سازگار نیست**. برخی دلایل سبب می شود که نرخ بیکاری از مقدار واقعی اش فاصله داشته باشد، ولی در هر صورت همچنان بهترین سنجه برای مشخص شدن وضعیت بیکاری در جامعه است

دلایلی که سبب می شود نرخ بیکاری از نرخ واقعی اش فاصله داشته باشد:

همه کسانی که در زمینه غیر از تخصص در حال فعالیت اند شاغل محسوب می شوند.

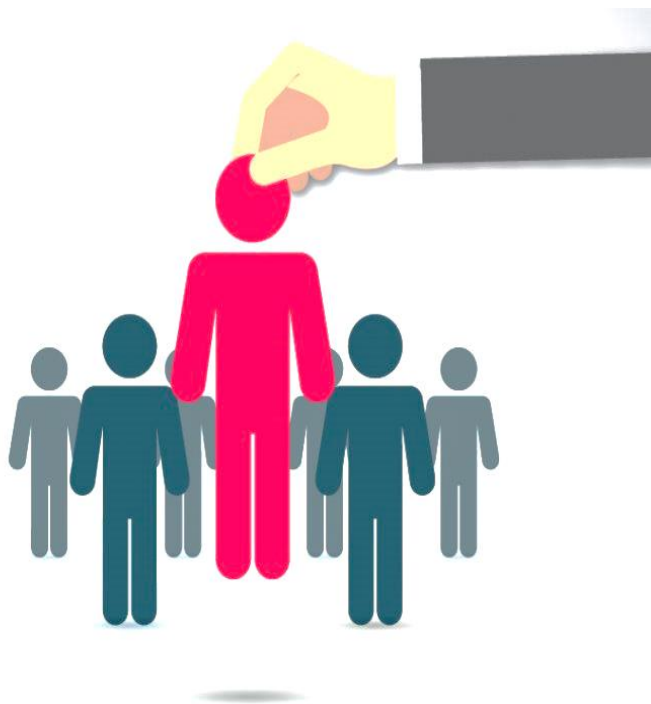
همه کسانی که به صورت پاره وقت مشغول به کارند شاغل محسوب می شوند. در حالی که آنها خود را شاغل به حساب نمی آورند و به دنبال شغل تمام وقت اند

کسانی که از یافتن شغل دلسرد شده اند بیکار محسوب نمی شوند.

بعضی افراد هم ممکن است به دلیل کار در یک بخش غیر رسمی یا به امید بهره مندی از بیمه بیکاری و... با ماموران آمار گیری درباره وضعیت شغلی خود صادق نباشند.

بازار نیروی کار:

نیروی کار در اقتصاد دارای بازار است. همانطور که در بازار کالا، مقدار عرضه و تقاضای یک کالا با قیمت آن رابطه می یابد، در بازار کار نیز قیمت نیروی کار که نام آن **دستمزد** است، با میزان تقاضا یا عرضه نیروی کار ارتباط دارد. عرضه کننده نیروی کار همان کارگرانی هستند که با نیروی بدنی یا فکری خود، محصول یا خدمتی را تولید میکنند. و حاضرند کار خود را در اختیار تقاضا کنندگان کار قرار دهند.

تقاضا کنندگان نیروی کار، صاحبان شرکت ها و کارخانه ها یا سرمایه گذارانی هستند که نیروی کار را استخدام می کنند و گاهی در اقتصاد به آنها **کارفرما** هم میگویند.

انواع بیکاری

تعریف	نوع بیکاری
کسانی که شغل قبلی خود را به هر دلیلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست و جو هستند. همچنین کسانی که به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند. این نوع بیکاری کوتاه مدت است و در هر کشوری قابل مشاهده است.	بیکاری اصطلاحی
زمانی اتفاق می افتد که کارگران به دلیل تغییرهای فصلی شغل خود را از دست می دهند، مانند برخی کارگران ساختمان و کشاورزان در فصل زمستان.	بیکاری فصلی
بیکاری که ناشی از عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل های موجود به دلیل هایی از جمله عدم تطابق مهارت. مثال: نیروی کار در اقتصاد وجود دارد ولی نیروی کار متخصص مورد نیاز است.	بیکاری ساختار
بیکاری که هنگام رکود اقتصادی اتفاق می افتد. در دوره رکود تولید کاهش پیدا می کند و به همین دلیل شرکت ها، استخدام خود را متوقف میکنند و یا بخشی از نیروی خود را بیکار میکنند.	بیکاری دوره ای

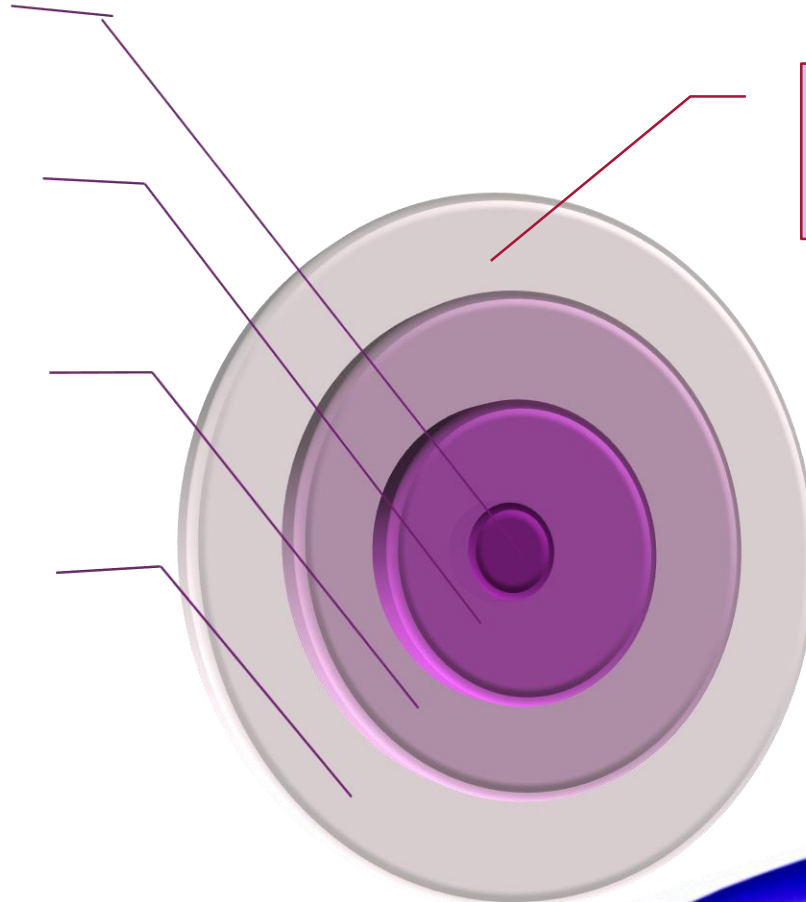
بیکاری و رکود چه پیامد هایی دارد؟

موجب ایجاد اختلافات خانوادگی، افزایش جرم و جنایت در سطح جامعه

تاثیر منفی در بودجه دولت در اثر صرف بودجه بیشتر برای برنامه های اجتماعی (بیکاری، کمک به تغذیه خانواده های نیازمند)

فقر

از بین رفتن درآمد خانوار و بیمه خدماتی بسیاری از بیکاران

خانواده های فاقد دستمزد ناچار به استفاده از پس انداز خود میشوند

★ روش کلی در تعیین میزان فقر آن است که نیازمندی های افراد یا خانوار با توانمندی های آنان برای دستیابی به نیازها مقایسه کنیم.

اما کافی بودن یا نبودن این شاخص ها بطور خاص به وضعیت نسبی رفاه گروه ها و طبقات مختلف برمیگردد.

مشکلات بیکاری

بیکاری و رکود چه پیامدهایی دارد؟

در مقایسه برخی نواحی، از نظر سطح رفاه یکسان نیستند مثل شهر و روستا؛ به عنوان مثال ممکن است که میزان سلامت که برای خانوارهای یک ناحیه روستایی مطلوب و ایده آل است، برای خانوار شهری ناچیز تلقی شود و بر این اساس آنها خود را فقیر بنامند، این وضعیت (فقر نسبی) را به وجود آورده است.

باتوجه به مفهوم فقر نسبی می توان گفت که محاسبه تعداد افراد فقیر، بسیار پیچیده، سخت و شاید ناممکن است از این رو مفهوم دیگری تعریف می شود به نام (فقر مطلق) که مطابق با آن می توان معیاری را برای سنجش فقر در نظر گرفت. مطابق با معیار بانک جهانی، افرادی که زیر 1/9 دلار در روز درآمد دارند زیر خط فقر مطلق اند و از تامین احتیاجات اولیه زندگی خود عاجزاند.

تولید داخلی یا درآمد سرانه کشورها را معیاری برای رتبه بندی آنها از نظر فقر در نظر گرفت....

دولت و مسئله بیکاری و فقر

بیشتر تولید کنندگان از اینکه کالاهایی را که با تلاش و زحمت فراوان تولید میکنند به راحتی قاچاقچیان یا وارد کنندگان به کشور وارد می کنند گله دارند . قاچاق یا واردات کالایی که مشابه آن در کشور تولید می شود یکی از **عوامل مهم بیکاری و فقر** است .

علاوه بر این برخی از تولید کنندگان از بازپرداخت وام های کلان بانکی و یا از نبود فضای مناسب کسب و کار گلایه دارند. گاهی برخی از آنها برای راه اندازی یک کارگاه تولیدی یا اضافه کردن خط تولید جدید، باید ماه ها و حتی سال ها در انتظار مجوزهای دولتی باشند و در پیچ و خم های اداری سازمانها و نهاد ها معطل بمانند. گاهی قانون گذاری های متعدد، متناقض و دائما در حال تغییر، بر بی ثباتی فضای کسب و کار دامن میزنند. این بی ثباتی بازار کار و فعالیت اقتصادی اثر منفی قابل توجهی گذاشته است و خود یکی از عوامل مهم بیکاری و رکود به شمار می رود .

یکی از وظایف دولت ها اجرای سیاست های فقر زدایی و برقرار کردن عدالت است. دولت ها موظف اند از طریق حمایت شرکت های تولیدی و مبارزه با فساد، با فقر و بیکاری مبارزه کنند.

مسئولیت اجتماعی مردم

مردم برای حفاظت از پیشرفت های اقتصادی خود در مقابل ویروس فقر مسئولیت دارند. میتوانند نهاد های توانمند سازی، خیریه، کمک های مردمی، فعالیت های جهادی و... ایجاد کنند و از یکدیگر در برابر خطر فقر و نابرابری محافظت کنند.

از توجه شما متشکرم

مریم حقی

234 -
31